

A U É

SUPLEMENT SETMANAU DETH DIARI AVUI. DISSABTE, 16 DE MAI DE 1998

Profitament toristic e ramadèr des pistes forestaus e cabanes

Conselh e Ajuntaments negòcien es convènis d'us e gestion des pistes forestaus e cabanes de nauta montanha

III Eth Conselh Generau s'a amassat damb es ajuntaments e entitats menors des-centralisades entà tractar er us e gestion des pistes fores-

taus e cabanes de nauta montanha entath sòn profitament toristic e ramadèr. Era maxima institucion aranesa a hèt arribar era infor-

macion detalhada a cadun des ajuntaments, damb camins forestaus que passen peth sòn tèrme e ad aqueri que son propietaris de cabanes, en tot

dar a conéisher quina ei era filosofia seguida entara redaccion d'aguest projècte e qué se preten damb aguesti convènis.

Montcorbau, cent ans de pelegrinatge

V Era Mare de Diu des Desamparats, que cada segon dimenge de mai congrègue un bon nombre de persones, enguan siguec mès venerada que jamès, ja que se complien es cent ans des de qu'arribèsse en pòble.

Gent de tota era Val d'Aran, s'apropèc enquiara capèla de Montcorbau entà pregar dauant dera imatge.

Enguan era Mare de Diu des Desamparats siguec portada entath pòble de Montcorbau en an 1898. Segontes se compde, era imatge la portèc un soldat qu'ère deth pòble e qu'anèc a hèr era mili en València.

MIRALHEM-MOS

VIII Jaime e Carmeta des de Berrugat mos compden coma òmes e hemnes anauen damb es bòs ben cauçadi a cercar es socs de lenha en bòsc, que dempús portauen entath ressèc de Les o entà França.

Calie greishar eth porcèth e shuenhar eth bestiar. Plantauen milhòc, truhes, mongetes e cò que les auferie era tèrra. Profitauen enquias prats mès pendants e trebalhauen en casa e en camp. A mès fòrça òmes sajuen de trèir un jornau dehòra de casa.

Er us e gestion des pistes forestaus e cabanes de montanha depen ara des ajuntaments propietaris

Eth club Soroptimist aufrís ua confèrèncià sus "societat e violència"

Auè dissabte entàs ueit deth vèspe e ena Sala d'actes der Ajuntament de Vielha i a prevista ua confèrèncià damb eth títol: "Societat e violència". Aguesta confèrèncià qu'a estat organizada peth Club Soroptimist Val d'Aran, correrà a cargue dera psicòloga Constanza Alarcón.

Era confèrèncià ei laguens deth projècte. "El nen i la violència", peth qué trabalhen enguan es 4 clubs Soroptimist representats en Espanha

laguens des quaus se i trape eth dera Val d'Aran. A mès, aguest madeish club ja organisèc un sopar, en qué se recuelheren ues 350 mil pessetes. Aguesti sòs, que se dèren en sòn moment ar Archiprestat dera Val d'Aran se destinaràn tath bastiment d' ua escòla en Senegal.

Soroptimist ja premanís ues autes actuacions ena Val d'Aran abantes de finaues d'an vinculades damb eth projècte peth que trabalhen.

CASES DE LLOGUER

a la Val d'Aran

Estiu 98

(per setmanes / quinzenes)

Infor. 929 777 459 - 685 23 72

Web: www.usuarios.intercom.es/calaix

ERA ENTREVISTA

Rosa Mari Salgueiro
PRESIDENTA DETH COLLECTIU LENGUA VIUA“Un des nòsti objectius ei hèr
activitats entà promòir era lengua”Silvia Puértolas
VIELHA**Silvia Puértolas.** *Qué ei Lengua Viua e quan se constituic.***Rosa Mari Salgueiro.** Eth Collectiu Lengua Viua foncione des de hè cinc ans.

Comencèc dempús d'ua amassada que i auec en país entà introdusir er aranés enes escòles e gessec un nombre de gent que i ère en contra. Sigüec alavetz quan un grop de gent pensèc qu'açò non auie d'anar atau, que s'auie de hèr quauquarren entà tirar entà deuant er aranés e pr'amor d'açò se formèc eth collectiu.

S.P. *Guaiere gent forme part d'aguest collectiu.***R.M.S.** Ena junta i em de dotze a quinze personas. Mès de sòcis i a ath torn de tres centes personas.**S.P.** *Ua persona que vò formar part de Lengua Viua qué a de hèr.***R.M.S.** Ei un collectiu dubèrt entà toti. Sonque cau aumplir ua huelha damb es donades personas entà poder passà-li era informacion des activitats que se hèn ath long der an.**S.P.** *Quin ei eth balanç que'n hè des dues representacions de teatre en aranés que Lengua Viua presentèc era passada dimenjada?***R.M.S.** Èm plan satisfets deth gran nombre de gent qu'assistic as dues representacions, ja que s'an botjat ath torn de cinc centes personas e son gent deth país.**S.P.** *Açò vos anime a hèr ues autes representacions?***R.M.S.** Pensam continuar, mès encara non auem hèt ua amassada entà parlà-ne. Totun de bon segur e coma minim, mantieram aguesta representacion anuau.**S.P.** *Parlà-mos des dificultats damb es qué vos auetz trapat ara ora de premanir aguesta representacion.***R.M.S.** Un des problèms ei sustot es nèrvís, dat que ves que te ven era Serada ath dessús. Tanben ua des dificultats importantes damb es qué mos trapam ei er espaci. Serie important auer un lòc a on trapà-mos ja non sonque

SILVIA PUÉRTOLAS

nosati, senon quinsevolha associacion o grop que volgue hèr quauquarren. Tanben entàs mainatges entà que poguen premanir petites representacions teatraus.

Nosati per exemple auem ensajat des deth mes d'octobre un còp ara setmana en Ajuntament de Vielha, e auem podut ensajar en lòc a on auem representat damb decorats sonque un dia. Eth dimèrcles començauem a plaçar es decorats en cine de Vielha e sonque eth dijaus, un dia abantes dera Serada podèrem ensajar damb tot premanit. Càmbie fòrça d'auer un espaci ample e dempús trapà-te damb es decorats que limiten fòrça es moviments.

S.P. *Enguan a diferència**der an passat, era representacion teatrau non se portarà entà uns auti pòbles dera Val d'Aran.***R.M.S.** Ei fòrça costós trasladar aguesti decorats d'un pòble entà un aute, ei per açò qu'enguan auem pensat en hèr dues representacions en Vielha, entà qu'era gent de tota era Val d'Aran podesse trigar entre diuendres e dissabte entà poder anar entera serada.**S.P.** *Parlà-mos un sinhau des òbres representades.***R.M.S.** Es cinc representacions d'enguan èren: Era grana humenèja, Eth saumet encantat, Ua hartèra a bon compde, Qué i a de nau?, e Prumères vacances. Aguestes son òbres occitanes que s'an adaptat. Ues son dera Escòla des Pirenèus e ues autes son

dera Associacion Per Noste. Ath torn d'ua vintia de personas an participat entà hèr possible aguestes representacions. Ath delà tanben i a ues autes personas qu'an ajudat, ja sigue ena direccion, ena musica, enes decorats...

S.P. *Totes es personas que participen en aguestes òbres formen part deth Collectiu Lengua Viua?***R.M.S.** Non totes, des deth Collectiu sajam de daurir es pòrtes entà toti aqueri que i volguen participar. Enguan auem comptat damb fòrça gent joena que se i a volgut apuntar. Ei per açò que, tot e qu'en un bon començament, sonque volliem representar quate òbres, decidirem híge-ne ua mès.**S.P.** *Quin ei eth significat*

PERFIL

Rosa Mari Salgueiro ei Presidenta deth Collectiu Lengua Viua des de Deseme de 1996.

Aguest cargue, qu'aucuparà enquiara fin d'aguest an lo compagine damb eth de directora deth Centre de Recorsi Pedagogics des de hè onze ans. Laguens d'aguest Centre de Recorsi s'encuede, amassa damb d'auto professors, d'elaborar eth material didactic entàs classes d'aranés que s'impartissen ath professorat, atau coma dera coordinacion des activitats de formacion organissades entàs madeishi. Laguens des activitats de formacion permanenta des professors, da classes der aranés en nivèu zero as mètres de primària e secundària.

*d'aguestes representacions teatraus en çò que tanh ath desenvolopament dera lengua?***R.M.S.** Un des nòsti objectius ei hèr activitats entà desvolopar e promòir era lengua. Ua representacion teatrau pensi qu'ei ua des accions enes que mès s'introduis e se trabalhe. Ath delà cau pensar que i a gent de totes es edats que i participe, a mès, son de diferents pòbles dera Val. Tanben auem gent que non parlauen enquia ara er aranés e qu'a compdar d'ara e dempús de prèner part en quauqu'ua d'aguestes òbres dilhèu lo comence a parlar.**S.P.** *Ua des pròplèu accions de Lengua Viua ei era corsa d'Aran per sa Lengua. Entà quina data e coma se desvoloparà enguan.***R.M.S.** En principi serà entath pròplèu 26 de juliòl e pensam qu'eth punt de trobada tornarà a èster era Plaça de Vielha com est'an passat. Tanben un an mès comptaram damb eth grop Nadau.JAUME VILALTA
President
CRISTINA COLL HUIX
Directora generalVICENT SANCHIS
Director
LLUÍS MARTÍNEZ
Subdirector
Redacció:
SILVIA PUÉRTOLASMàrqueting i Comunicació
CANDI CASADEMONT
Producció tècnica:
JORDI PELÀEZ
Publicitat:
ALBERT BORRÀS
JORDI RIBASCentrala Tel.: 93-316 39 00 - Fax: 93-316 39 36
Publicitat Tel.: 93-316 39 23 - Fax: 93-316 39 25
Subscriptors Tel.: 93-316 39 44 - Fax: 93-316 39 15
Distribució Tel.: 93-316 39 16 - Fax: 93-316 39 15
Consell de Cent. 425 - 08009 BarcelonaTelèfons a la Vall d'Aran
Redacció . 909 50 92 02
Publicitat. 908 69 29 50DI: B20.249-1976
DIFUSIÓ CONTROLADA PER L'OJD

Comencen es negociacions entar us e gestion des pistes forestaus e cabanes de montanha

Es ajuntaments decidiran en sessions plenàries s'accepten o non signar aguesti convènis

Redaccion
VIELHA

Eth Conselh Generau d'Aran a començat es negociacions damb es ajuntaments e entitats menors descentralisades dera Val d'Aran, entà signar damb cadun d'eri es convènis d'us e gestion des camins forestaus e cabanes de nauta montanha entath sòn aprofitament toristic e ramadèr.

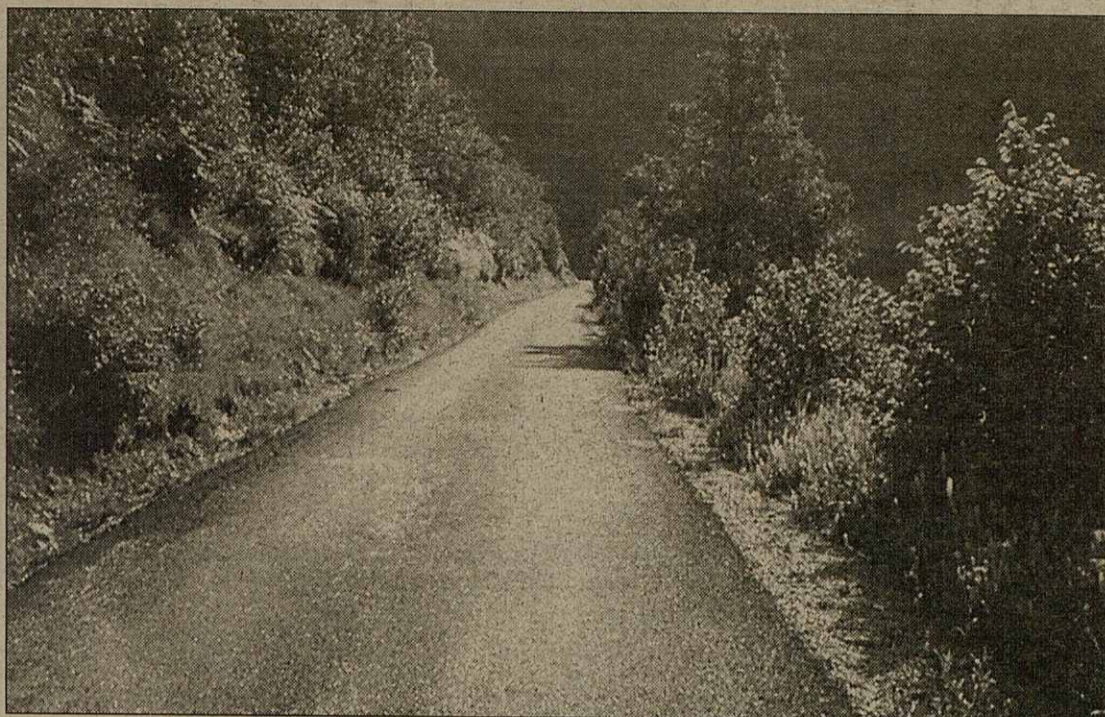
Un còp era maxima institucion aranesa a dispausat der inventari de cada un d'aguesti camins forestaus a remetut era informacion detalhada a cadun des ajuntaments damb camins forestaus que passen peth sòn tèrme e ad aqueri que son propietaris de cabanes.

Tot seguit a hèt ua sèrie d'amassades damb es representants politics des ajuntaments aranesi entà explicàles quina a estat era filosofia seguida entara redaccion d'aguest projecte e qué se preten damb aguesti convènis.

Prumères amassades

Eth primèr contacte que s'artenhec siguec damb er ajuntament de Bossòst, que com es auti ajuntaments, eth darrèr eth de Naut Aran eth dijaus, a remassat era propòsta deth Conselh, ua propòsta qu'ara s'aurà de consensuar enes pròpleu plens de cada consistòri.

Un viatge s'apròven es convènis, er us e gestion des pistes e cabanes propietat des ajuntaments demorarà perfectament definit. En

Era Val d'Aran compde damb uns 400 quilomètres de pistes forestaus

aguest convèni se detalharà eth percentatge de participacion tant des ajuntaments coma deth Conselh Generau.

Era Val d'Aran compde damb uns quate cents quilomètres de pistes forestaus. Segontes eth Sindic d'Aran Carlos Barrera "Non se les pòt dar eth madeish tractament a totes.

Entenem qu'ara auançam en tota ua potenciacion deth torisme e qu'aguestes pistes formen part der èish important de coma auem de potenciar eth torisme deth nòste país".

Segontes Barrera s'an hèt ues qualificacions des pistes atenguent a diuersi factors. Per un costat s'an qualificat

es pistes d'interès generau (circuit toristic que barren es conexions d'un pòble damb un aute), coma exemple mos trapan era qu'amasse Toran damb Les.

Participacion

Aguestes seràn mantengudes ath cent per cent per part det Conselh. Tanben s'a hèt ua qualificacion de pistes secundàries, d'interès tanben toristic a mès de forestau o ramadèr. En aguestes era participacion serà deth 75 % per part deth Conselh e eth 25 % entàs ajuntaments.

Un tresau grop serien es tiraderes de husta deth bòsc qu'es despenses de manteniment serien entàs ajuntaments deth tèrme ath qué pertanhen.

Limitacion dera velocitat enes pistes

Amès en aguesti convènis s'especificuen tanben uns auti punts, coma era velocitat maxima que poderàn arténher es veïculs o mòtos que circulen per quinsevolha des pistes forestaus dera Val d'Aran. Era lei de circulacion de Nauta Montanha mèrque coma velocitat maxima permetuda es 30 quilomètres ara ora, e tant es mòssos d'esquadra coma es agents forestaus s'encuadaràn de controlar eth compliment d'aguest limit.

Segontes aguesta madeisha lei, tanben se vò limitar eth pas de caravanes de veïculs quate per quate e tanben mòtos a un maxim de sies que vagen en combòi o grop organiat.

En aguesti convènis que se volen signar damb es ajuntaments e entitats menors descentralisades, se contemple tanben era eliminacion de punts d'acampada liura, tostemp que s'auferren

equipaments complementaris. Barrera a remercat que: "Ei dificil controlar as grops que practiquen aguesta modalitat que non dèishe d'èster ua competència desleiau entàs campings dera Val d'Aran qu'invertissen e paguen es sòns impòsti entà amiar entà deuant es sòns negòcis". Aguesta modalitat d'acampada en fòrça cassi, pactada entre diuersi ajuntaments e centres excursionistes, s'a mantengut pendent ans en punts concrets. Ara se preten que sies refugis qu'en son moment sigueren transferidi per Miei Naturau ath Conselh Generau, s'includisquen en aguesti convènis, siguen condicionats entà hène us per part d'aguesti grops, en tot èster advertits dera proibicion dera acampada liura. Era finalitat d'aguesti refugis serà converti-les en lòcs ta hèr estades de natura enta grops de mainadèra que compdaràn damb monitors pròpis.

ES LLOGA

BETRÉN

EDIFICI MONTGARRI

Apartament, totalment equipat i en òptimes condicions.

Amb plaça de pàrquing.

DE MAIG A NOVEMBRE

Interessats truqueu als tels.:

93 430 83 77 - 909 430 83 77

ENTÀ
ESQUÈLES
TRUCAR
TATH

TELÈFON
908.69.29.50

Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament
IES Escola d'Hosteleria
de Les

CICLES FORMATIUS DE GRAU MITJÀ

TÈCNIC EN CUINA
DURADA: 2.000 hores
Formació en centre educatiu: 1.600 h
Formació en centre de treball: 400 h

**TÈCNIC EN SERVEIS DE
RESTAURANT I BAR**
DURADA: 1.400 hores
Formació en centre educatiu: 900 h
Formació en centre de treball: 410 h

Els Banys, s/n. Tel. 973 64 72 42
25540 Les, Vall d'Aran (Lleida)

Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament
IES d'Aran
Vielha

CICLES FORMATIUS DE GRAD MEJAN aufrits peth cors 1998/99

- Installacion e manteniment electromecanic de maquinària e conduccion de linhes.
- Conduccion d'activitats fisicoesportives en miei naturau.

Periòde de preinscripcion: Der 1 ath 5 de junh de 1998

IES D'ARAN. Ctra. de Betren, s/n. 25530 Vielha (Tel/Fax 973 64 18 74)

La Setmana

B. p. 86 — 64230 LESCAR

Telefòne : 05 59 68 66 79

Telecopia : 05 59 68 67 17

Setmanèr occitan d'informacions publicat per la
S. C. O. P. — S. A. R. L. VISTEDIT
Las Campanhas 64150 SEUVALADA

Director de la publicacion : David Grosclaude

Propietari:
JOSEP ALTADILL GONZALEZ

Establiment Gourmet
Pinxos - Tapes
Bodega (criances, reserves
i grans reserves)
Productes de la Vall
Menjar preparat per emportar

Passeg dera Libertat, 5 • Vielha
Tel./Fax (973) 64 08 82
25530 VIELHA (LLEIDA)

Vilac compdarà damb naui accèssi tath pòble entà evitar es colapses

Redaccion
VIELHA

Er Ajuntament de Vielha - Mijaran acordèc aprovar un plan especiau de milhora urbana que se portarà a tèrme en Vilac.

Eth projècte d'aguest plan especiau contemple eth bastiment d'un viau d'entrada e un aute de gessuda deth pòble. Enes òbres de mielhora tanben ei prevista era construccion d'un parcatge de veïculs.

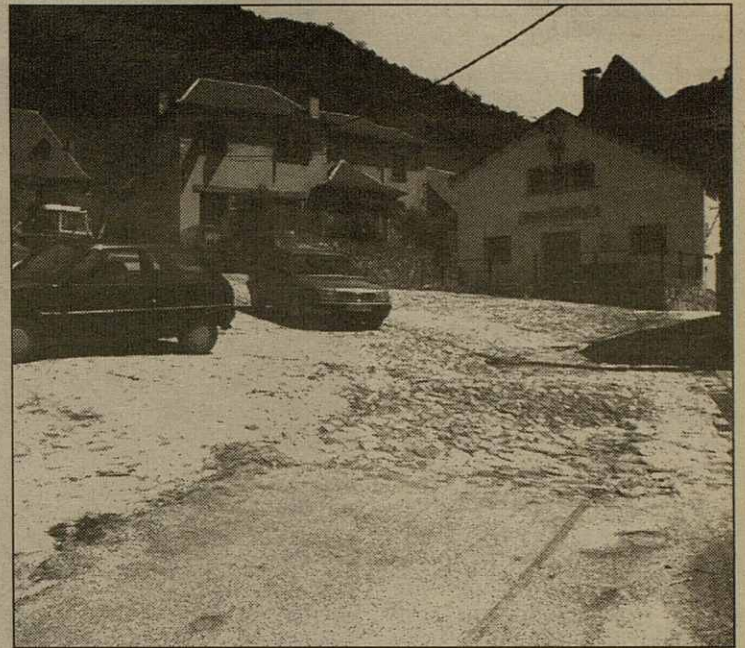
En aguest nau plan especiau s'establiessen un nombre de zònes d'intervencion enes que se considèrè qu'existissen grèus dificultats o era impossibilitat d'un minim e corrècte accèss o de maniòbra. Atau se sajarà d'evitar qu'es carrèrs dera vila queden colapsats en moment de maxima afluència de visitants. Tanben se facilitaràn damb aguesti naui accèssi es actuacions que siguen de besonh entà un corrècte manteniment des servicis

minims municipaus, neteja de nhèu, remassada des lordères, o facilitar eth pas as ambulàncies e veïculs des pompièrs en cas de besonh.

Parcelacion

Era aprovacion iniciava deth Plan especiau comportèc era suspension ara ora d'autrejar licències de parcelacion de terrenes, edificacion e demolicion, pendent eth plaç maxim d'un an, enes airaus que se ven afectadi per aguestes mielhores.

Er alcalde de Vielha Jusèp Calbetó, anoncièc qu'aguesti plans especiaus s'aplicaràn tanben enes autes poblacions deth municipi en cas que sigue de besonh. Aguest plan especiau de mielhora urbana de Vilac, que modifique puntuaument es nòrmes subsidiàries e complementàries de Planejament dera Val d'Aran,

SILVIA PUÉRTOLAS

Estat actuau des carrèrs de Vilac

gesserà ben lèu a informacion publica entà que se poguen presentar es allegacions pertinents. Un aute des aspèctes que tanh a Vilac ei

era mielhora deth hilat d'aigues, que compdarà damb ua partida pressupostària de vint-e-dus milions e miei de pessetes.

telèfons d'interès generau

64 18 01	Conseih Generau d'Aran	Cò de Saforcada, 12	(25530 Vielha)
64 18 15	Musèu Val d'Aran	Major, 36	(25530 Vielha)
64 18 15	Ecomusèu de Vilamòs	Major, s/n	(25551 Vilamòs)
64 18 15	Musèu S. Joan d'Arties	Ctra. Baquèira, s/n	(25599 Arties)
64 81 79	Bombers de Les	Des Banhs, s/n	(25540 Les)
64 83 80	Bombers de Bossòst	Pl. dera Glèisa, s/n	(25550 Bossòst)
64 00 80	Bombers de Vielha	Ctra. Nacionau, 230	(25530 Vielha)
64 00 04	Hospital Val d'Aran	Espitau, 5	(25530 Vielha)
64 82 29	Dispensari mèdicau - Les	Pl. dera Glèisa, s/n	(25540 Les)
64 82 11	Dispensari mèdicau - Bossòst	Sorieus, s/n	(25550 Bossòst)
64 53 88	Farmàcia Palà - Baquèira	Edif. Campalàs, s/n	(25598 Baquèira)
64 43 46	Farmàcia Palà - Arties	Ctra. deth Port, s/n	(25599 Arties)
64 23 46	Farmàcia Català - Vielha	Avda. Pas d'Arrò, s/n	(25530 Vielha)
64 25 85	Farmàcia Palà - Vielha	Sentin, 1	(25530 Vielha)
64 20 39	Farmàcia Moralejo - Bòrdes	Antecada, s/n	(25551 Es Bordes)
64 82 07	Farmàcia Almansa - Bossòst	Eduardo Aunòs, s/n	(25550 Bossòst)
64 72 44	Farmàcia Almansa - Les	Querimònia, 3	(25540 Les)
64 50 42	Parròquia de Salarú	Sant Andreu, 1	(25598 Salarú)
64 00 21	Parròquia de Vielha	Pas d'Arrò, 8	(25530 Vielha)
64 82 53	Parròquia de Bossòst	Major, 31	(25550 Bossòst)
64 81 05	Parròquia de Les	Pl. dera Glèisa, s/n	(25540 Les)
64 20 44	Mossos d'esquadra	Edif. Tressens baish	(25539 Betren)
64 80 14	Comissaria - Les	Ctra. de França, s/n	(25540 Les)
64 52 77	Guàrdia Civil - Baquèira	Parcatge Baquèira, s/n	(25598 Baquèira)
64 00 05	Guàrdia Civil - Vielha	Montcorbison, s/n	(25530 Vielha)
64 81 77	Guàrdia Civil - Bossòst	Sorieus, s/n	(25550 Bossòst)
64 72 29	Trafic - Bossòst	Sorieus, s/n	(25550 Bossòst)
64 01 75	Casèrna militar - Vielha	Pas d'Arrò, s/n	(25530 Vielha)
64 20 88	Gasolinèra - Vielha	Ctra. deth Tunel, s/n	(25530 Vielha)
64 72 91	Gasolinèra - Era Bordeta	Ctra. N-230, s/n	(25551 Era Bordeta)
64 71 00	Gasolinèra - Pontaut	Ctra. N-230, s/n	(25549 Pontaut)
64 57 26	Infor. torisme Salarú	Balmes, 2	(25598 Salarú)
64 16 12	Infor. torisme Arties	Pl. Urtau, 26	(25599 Arties)
64 01 10	Infor. torisme Vielha	Sarriulera, 5	(25530 Vielha)
64 82 07	Infor. torisme Bossòst	Eduardo Aunòs, s/n	(25550 Bossòst)
64 72 44	Infor. torisme Les	Pl. der Ajuntament, s/n	(25540 Les)
64 44 55	Infor. Baquèira Beret	Nucleu Baquèira, s/n	(25598 Baquèira)
64 09 79	Cen. Iniciatives Toristiques	Avda. Castièro, 15	(25530 Vielha)
64 72 32	Deportur	Sant Ròc, 1	(25550 Bossòst)
64 24 44	Camins des Pirinèus	Pas d'Arrò Baishi, s/n	(25530 Vielha)
64 08 88	Escòla de Equitacion	Ctra. França, s/n	(25530 Vielha)
64 28 64	Palai de Gèu	Eth Solan, s/n	(25530 Vielha)
64 81 57	Complex esportiu Bossòst	Era Lana, s/n	(25550 Bossòst)
64 01 95	Parada de taxis (Vielha)	Pl. Sant Antòni, s/n	(25530 Vielha)
932 65 65 92	Coches de linha		
906 33 00 03	Informacion meteorologica		
900 12 35 05	Informacion carretères		

SILVIA PUÉRTOLAS

Eth Palai de Gèu de Vielha aplegue aguesta dimenjada es Campionats d'Espanha de Patinatge artistic, enes categories infantils e junior. Es clubs que participan en aguesta edicion son: Eth C.A.E.I (Vielha), eth C.E.V.A (Vielha), C.H. Puigcerdà, C.H. Jaca, F.C. Barcelona, C.H. Txuri-Berri (San Sebastian), C. H. Araba (Vitoria), C.H. Boadilla (Madrid), e eth C.H. Majadahonda (Madrid). En aguesti campeonats cau destacar era participacion de represenants aranesi. En categoria junior masculina i serà Juan Carlos Ramos deth C.A.E.I, en tot qu'en categoria infantil masculina i seràn Marc Gironella deth C.A.E.I, Manuel Legaz deth C.E.V.A e Juan Ignacio Legaz d'aguest madeish club. Era entrèga des prèmis d'aguesta competicion serà eth dimenge en Palai de Gèu.

Era Mare de Diu des Desamparats congrege a gent de tota era Val

Montcorbau complís cent ans de pelegrinatge

Redaccion
VIELHA

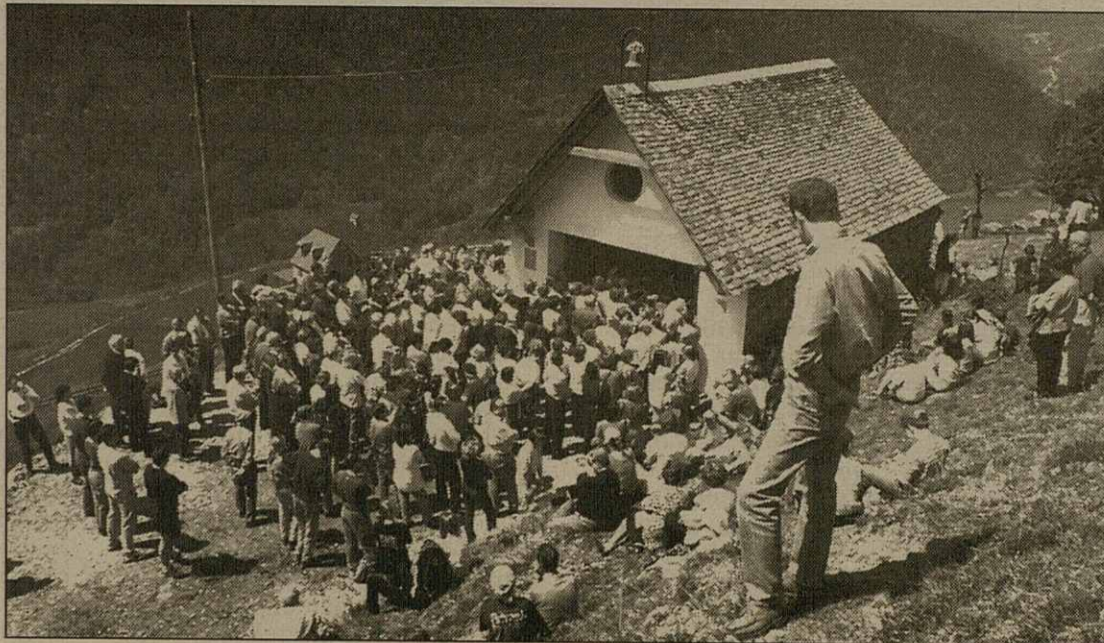
Montcorbau se convertic dimenge passat en punt de trobada de mès de cinc centes persones qu'ath long de tot eth dia s'apropèren enquiara capèla dera Mare de Diu des Desamparats entà venerar era imatge centenària.

Coma cada an un bon nombre de gent ja s'amassèc ena missa qu'es caperans dera Val d'Aran aufriren en aunor dera Mare de Diu. Eth bon temps permetec qu'ua gran part dera gent qu'anèc entara missa deth meddia se quedèssè tanben, coma mèrque era tradicion, a dinar ena montanha.

Ei atau qu'eth segon dimenge deth mes de mai, era capèla de Montcorbau se convertís en ua des mès visitades de tot er an. Enguan coma no podie èster mens tanpòc manquèc eth rosari des quate dera tarde ne eth cant des gòis (dedicats ara Mare de Diu, hèti en sòn moment per Mossen Condò Sambeat, hilh de Montcorbau).

Es sòns orígens

Enguan era imatge dera Mare de Diu des Desamparats com-

SILVIA FUERTOLAS

Era Mare de Diu des Desamparats arribèc en Montcorbau ara hè 100 ans

plís cent ans des de que siguec portada entath pòble de Montcorbau en an 1898. Segontes se compde, era imatge la portèc un soldat qu'ère de Montcorbau e qu'anèc a hèr era mili en València. Aguest soldat siguec assistent d'un capitan. En València madeish, ua des sues activitats coma soldat ère anar a passejar eth can qu'auie eth capitan. En ua d'aqueres gessudes er ani-

mau se li perdec pes carrèrs. Eth soldat desesperat, s'acalèc en ua glèisa, entà demanà-li ara Mare de Diu des Desamparats, que se recuperaue eth can portarie era sua imatge enquià Montcorbau.

En gèsser dera glèisa trapèc er animau. Totun expliquèc ath capitan era promesa qu'auie hèt. Siguec eth madeish qui la cromptèc, entà qu'eth soldat, un viatge

acabada era mili la portèsse entath pòble. Totun era capèla ena qué se trape actuament encara demorèc quauque temps en bastí-se. Siguec era madeisha gent de Montcorbau que i trabalhèc entà lheuà-la. Dempús se i portèc era Mare de Diu des Desamparats a on a estat fòrça venerada.

Ara era capela s'a apraiat entà assegurar era sua conservacion.

agenda

Aué, ena sala d'actes der Ajuntament de Vielha, tàs 20.00 ores, conferéncia sus "Societat e violéncia". Organizada peth Club Soroptimist Val d'Aran.

Aguesta dimenjada, en Palai de Gèu, Campionats d'Espanha de patinatge artistic.

Deluns, ena sala d'actes dera Ajuntament de Vielha, tàs 19.30 ores conferéncia sus "Er orígen deth cristianisme en Pirenèu centrau e era sua implantacion ena Val d'Aran. Necropòlis deth Haro de Garòs".

Dijaus 21, en Espitau Val d'Aran de Vielha, se poirà her donacions de sang.

Dijaus 21, diuendres 22 e dissabte 23, ena sala sociu de Betren, corset intensiu de Tango argentin. Informacion e inscripcions en Conselh Generau d'Aran.

Diuendres 22, ena glèisa de Sant Joan d'Arties, tàs 19,00 ores conferéncia sus "Era Val d'Aran ara fin deth segle XIX", laguens deth marc "El 98 i Catalunya".

Diuendres 22, ena boca sud deth Túnel, Plegària de Santa Quiteria.

Eth teatre en "aranés" amasse en Vielha ues 500 persones

Redaccion
VIELHA

Era passada dimenjada eth cine de Vielha siguec er escenari des representacions teatraus hètes en aranés e organisades peth Collectiu "Lengua Viua". Eth gran nombre de public que i assistic, ues cinc centes persones mèrque er exit e acceptacion qu'un an mès an arthenhut.

Per dusau an consecuti aguest collectiu representèc cinc òbres, damb er objectiu de promocionar e difòner er us dera lengua.

Aguestes pèces teatraus sigueren escenificades per un grop d'ua vintia de persones de diuerses edats e pòbles dera Val d'Aran.

Era grana humenèja, Eth saumet encantat, Ua hartèra a bon compde, Qué i a de nau? e Prumèras vacances, son es pèces que se triguè-

ren entà representar ena Serada teatrau d'enguan. Es òbres representades an estat adaptades der occitan ar aranés e provien dera Associacion Per Noste e dera Escola des Pirenèus.

Segontes era Presidenta deth collectiu "Lengua Viua" Ròsa Mari Salgueiro: "Èm plan satisfèts peth gran nombre de gent qu'a assistit entàs representacions. Des de Lengua Viua sajaram de mantier qu'aguesta serada se pogue hèr aumens un còp ar an".

Dificultat

A diferéncia d'est'an passat, qu'es representacions se heren tanben en Les e Bossòst, enguan sonque Vielha a estat eth lòc trigat entà hè-les. Era dificultat de trasladar toti es decorats entà uns auti pòbles dera Val d'A-

ran ei eth motiu qu'a portat ath collectiu a préner aguesta decision.

A mès d'aguestes representacions teatraus eth collectiu "Lengua Viua" trabalhe entà portar a tèrme un an mès era ja tradicionau corsa d'Aran per sa lengua. Aguesta serà eth pròplèu 26 de juriòl cap ara vrespada, e com est'an passat aurà eth sòn punt de trobada ena Plaça dera Glèisa de Vielha. Era actuacion musicau correrà a cargue deth grop Nadau, fòrça reclamat pera joenessa.

Eth collectiu que tornarà a guarnir era plaça entara ocasion sajarà d'aufrir quauqua nauetat en desenvolupament dera madeisha.

Lengua Viua torne a hèr ua crida ara participacion populara entara corsa qu'ena darrèra edicion amassèc mès de ueit centes persones.

MIGUEL FERNANDEZ

Ena Serada se representèren un totau de cinc òbres

bramau

Cent libres

ETH 14 de gèr de 1983 un Decrèt deth President dera Generalitat adoptaue es Nòrmes Ortografiques der Aranés, qu'ua Comission d'expèrts aranesi, catalans e occitans proposauen. D'alavetz ençà se comencèc a produir tèxtes escrits que dauen sentit ara mesura e que dotauen ath país d'un signe de vitalitat culturau. Es prumèrs tèxtes sigueren era traduccion de condes entàs mainatges e ara seguida era produccion de libres de tèxte, per part de mèstres, entà qu'es escolans aranesi estudiessen era/ena sua lengua. Mancaue era literatura,...

Calie emplegar era lengua entà expressar imatges, sentiments e sensacions que tot soent se mos queden embarrades en nòste laguens e que entà hè'c ben sonque se pòt hèr ena lengua pròpia. Calie tanben emplegar era lengua entà hèr sciéncia, e entara comunicacion, entara divulgacion de generalitats, e... des der an 1983 s'an produit ath torn de cent títols en aranes, entre es qué trapam guies, ensagi, condes infantils, libres de tèxte, tèsis doctoraus, novèlles, tractats d'istòria,...

I a fòrça traduccions. Molti des títols produïts son libres entàs mainatges, entar ensenhament o libres de condes. En Catalonha, eth 50 % des títols que se publicuen en Catalan son de literatura infantil e d'ensenhament. Er an 1982 se publicuèren 2175 títols en catalan; en

1995 en sigueren 5793. Er increment ei notable. D'aguesti, 1022 èren de literatura.

Diuèrsi son es factors qu'impliquen era produccion. Era economia n'ei un de fòrça important. Es editors que volguen guanhar sòs auràn d'editar basicament en lengües de grana expansion. Coma principi ei més facil hèr sòs damb un libre escrit en catalan que non pas en aranes, e més encara en castelhan. Entà amendrir aguest efecte era Generalitat de Catalonha impulse des de hè quauqui ans eth "supòrt generic" que signifie entad aqueri libres que la reciben ua compra d'un numerò important d'exemplars dirèctaments ar editor, que dempús son distribuïts de franc entre es bibliotèques e centres de consulta. Eth "supòrt generic" s'aplique tant ath catalan, coma ar aranes. Er an 1996 receberen aguesta ajuda ath torn de 1.000 libres en catalan e sonqueun libre en aranes. Un aute factor a tier en compde en moment de valorar era produccion literària ei que viuem un mon cambiant d'actituds deuant deth léser e més concrètament dera lectura. Se lieg pòc. Coma consequéncia, un escrivan qu'aspire a èster liejut ac a de hèr en lengües de major difusion. E finalament i a era qualitat. Ei més facil que se produïsqüen referents dera literatura en lengües de grana difusion que non pas enes

petites. Enes lengües de granes bases demografiques serà més aisit elaborar tecnicas lingüísticas que permeten un jòc socioliterari important e un reconeishut escrivan en ua lengua de fòrça usuarios pòt auer ua implantacion social equivarable ara d'un bon politic o ara d'un bon jogador de fòtbol. Es modèls estimulen a escriuer.

En costat positiu dera balança i trapam ua grana sensibilitat des aranesi (e des catalans) per impulsar tot aquerò qu'ei particular e que flaire a país. Des des trobadors es renaishences literàries en Occitània an estat continües.

Joguem damb es numeròs: era tirada mieja de libres en catalan ei de 3.000 exemplars per títol (ei fòrça corrent tirades de mil exemplars). Sies milions de persones en Catalonha, damb es accions de govèrn determinades (tostemp imprescindibles en lengües minoritàries), desvolopen uns abits escritors e lectors que produïssen 1.000 títols annaus de literatura. Aplicam ua simpla "règle de tres": sie mil persones en Aran (mès lèu sèt mil), damb ua cultura de consumicion e damb uns abits de léser fòrça semblants as de Catalonha auràn de produir icsa. Solucion: entà auer un comportament percentuaument semblant a Catalonha en Aran cale rie produir un libre de literatura annau, e ues tirades mieges de tres

exemplars per títol. Era volentat e insisténcia des aranesi per aluenhàse d'aguesti referents a arthenhut posicions més importantes; es tirades més cuertes an estat de tres cents exemplars e n'i a auut de dus mil e més.

De toti es libres publicats en Catalonha sonque eth 25 % son en Catalan, es auti son majoritàriaments en Castelhan. Pendent er an 1995 en Estat apareisheran 41.301 títols en castelhan e 5.484 en catalan. E, eth darrèr cens lingüistic mos a indicat que sonque 4.000 persones en Aran, se declaren capaces de liéger er aranes. Saben liéger er aranes, més non n'an era practica, les manque er àbit.

Barregem totes es donades e sentiram non èster més gent entà poder produir més libres que testimòni eth nòste aspècte culturau, valoraram que cent títols comence a èster ua carta de presentacion considerable, que tot e non èster massa liejuts amplissen es bibliotèques des colleccionistes e des enamorats d'aguest país e des lengües que luten per sobreviuer. Cent títols son eth testimoni més permanent de qu'ací, en miei deth Pirenèu encara creishen paradigmes culturaus.

Jusèp Loïs Sans Socasau
Institut d'Estudis Occitans - Aran

Era aufèrta dera Val d'Aran, ena 'Maison de la Catalogne'

Redaccion
VIELHA

SE dies en darrèr eth Conselhèr de torisme Joan Batalla mantenguie convèrses damb er emissor de "Torisme Catalunya" en Anglatèrra, Toni Baltièrrez entà promocionar era Val d'Aran en aguest país, ara a estat eth director de "La Maison de la Catalogne" en París, Philippe Laborde, qui se trasladèc entara Val d'Aran entà conèisher d'apròp era comarca.

En aguesta visita Laborde s'amassèc damb Joan Batalla entà conversar sus es possibilitats de promocion dera Val d'Aran en França. Entà portar a tèrme aguest objectiu "La Maison de la Catalogne" començarà dedicant ua setmana ara promocion de "Torisme Val d'Aran" coma marca pròpia diferenciada dera rèsta. Segontes eth sòn director, ara s'aurà de veir quina setmana ei era bona entà començar a promocionar era comarca en França. Tot e qu'auancèc que

poderie èster entà finaus d'an.

Era gastronomia aranesa, era natura e sustot eth romanèc seràn quauqui des productes que representaràn ara Val d'Aran en París.

Aguesta oficina de torisme pretén servir de pònt, entà dar a conèisher era Val d'Aran en França, e es possibilitats que aufèrte sustot en estiu. Era sua proximitat geografica poderie hèr aumentar es percentatges de francesi que mos visiten ath long der an.

En aguesti moments un 43 per cent deth torisme estrangèr que visite Catalonha vie deth sud de França. Dera rèsta der estat francés sonque visite Catalonha un 11 per cent.

En cas dera Val d'Aran i a un client potenciau a més deth que residís en sud deth país, qu'ei eth de París e eth sòn entorn. Sonque quate ores son es que separen en avion era capitau francesa dera Val. Cada mieja ora gessen vòls entà Tolosa. Aquerò sense compdar es trens (TGV), que

Eth romanèc aranes tanben se darà a conèisher en París

SILVIA PUÉRTOLAS

meten sonque quate ores en arribar en aguesta ciutat.

Ar igual qu'er acòrd que se prenec damb er emissor de "Torisme Catalunya" en Anglatèrra, era promocion dera comarca se sajarà de hèr efectiva de cara ar an que ben. Ara se començarà a trabalhar ena creacion d'ua infraestructura d'animacion toristica entà poder aufertar.

Circuit de BTT

Eth projecte qu'aurà de besonh més dedicacion entà atirar aguest tipe de torisme,

serà eth de méter en foncionament un centre qu'aufèrte circuits de bicicletes de montanha (BTT), un des espòrts més practicats pes francesi. Aguest centre se crearà damb era colaboracion dera Federacion Francesa de ciclisme.

Oficina de torisme

Era "Maison de la Catalogne" en París, ei ua oficina de torisme, que preten èster en ua vitrina de Catalonha, a on se pogue aufertar era sua diversitat.

Segontes Philippe Laborde

"Catalonha se pòt véner en estiu e en iuèrn. Mos volem posicionar en França coma ua marca toristica pròpia, damb es sues pròpies caracteristiques. Aguesta marca la venem ena nòsta oficina en París pendent es sèt dies dera setmana". En aguesti moments ena "Maison de la Catalogne" se pòt visitar ua exposicion de Salvador Dalí.

A compdar d'ara en "Maison de la Catalogne" ja se i pòden trapar revistes, guides de servicis e pòsters dera Val d'Aran entara sua difusion.

Carona enjós

Bretanha aurà benlèu una television bilingua

David Grosclaude
LESCAR

En Bretanha las associacions culturals amassadas dintre del Conselh Cultural de Bretanha an decidit de montar un projècte de television bilingua, breton-francés perqué la realitat de la Bretanha es d'aver una part de son territòri ont se parla pas breton. Aquel projècte en cors d'elaboracion ven de recebre una impulsión novèla mercés a una iniciativa del canal Eurosport e a las declaracions del Director General de TF1 la mai granda societat de television privada en França e en Euròpa.

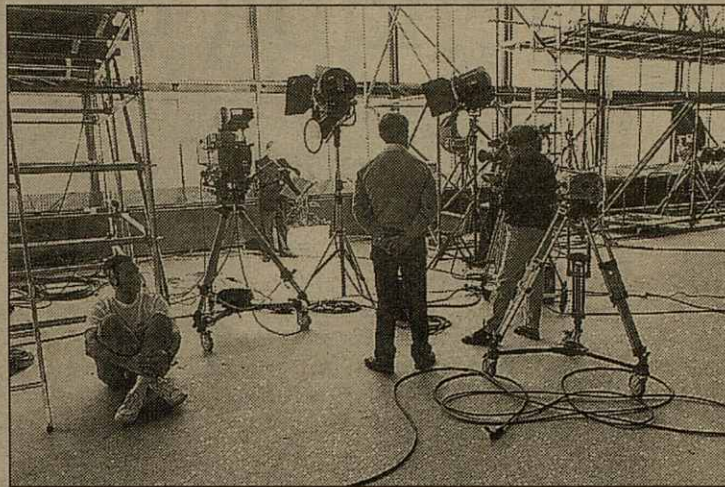
Patrick Le Lay lo Director General de TF1 a lançat una idèa que deuriá en teoria segotir lo servici public de television. Dissabte passat, declarèt qu'en Bretanha i aviá una plaça per una television bilingua, totalament privada. Economicament lo projècte es rentable, diguèt Le Lay, TF1 e Canal + poirián èstre aviadas a prendre una participacion en aquela television, mas ne seriam pas los operators màgers. Cal ara federar los mejans financers necessaris al prèp dels entrepreneurs prèstes a prendre aquel risc financer.

La declaracion del PDG de la television privada mai importanta d'Euròpa, breton e filh de militant breton, ven

afortir las tèsis d'aqueles qu'an decidit de presentar un projècte de television abans la fin de l'annada. La posicion de France 3 lo canal de servici public risca d'èstre mai complicada ara, se TF1 explica que de far una television bilingua es rentable.

Mondial en breton

Per portar la pròva que sa declaracion es pas feita sense cap d'engatjament mai, lo PDG de TF1, acompanyat de Charles Bietry de Canal + (breton el tanben) anoncièt que lo canal Eurosport farà

Aspectes general d'un platèu de television

JORDI GARCIA/ARCHIU

E l'occitan?

L'occitan a la television es present sul canal de servici public F3, dins los programas regionals e de faison que podem qualificar d'omeopatica.

Son quaranta minutas a la setmana sus F3 Tolosa e Montpelhièr (amb un programa qu'es al 70% en occitan e al 30% en catalan) e quaranta minutas a la setmana sus F3 Marselha. Tot lo territòri occitan es pas cobèrt. I a telespectators occitans qu'an pas jamai podut veire res en occitan. Es lo cas en Auvèrnha ont dempuèi tres ans las peticions, los vòts de las associacions e de las municipalitats e del quite conselh regional, an pas permès d'avançar.

A Bordèu lo conselh regional novèl a decidit de desblocar la situacion. Dempuèi annadas e annadas los responsables de F3 refusan de far quand seriá una minuta d'occitan dins los programas regionals. Lo vice president encargat de la lenga e de la cultura occitanas declarèt

recentament qu'aviá decidit d'entamenar discussions amb F3 per resòlver aquela question. Cal comprendre que la television dita regionala en França es dirigida dempuèi Paris. L'autonomia financièra dels canals regionals es limitada e France 3 fa partida de la granda societat de servici public France Télévision qu'aplèga France 2 e France 3. Mas las reticèncias a daissar una plaça a l'occitan son pas solament parisenças. Dins las regions que siá al nivèl politic o professional las entravas existisson.

Pauc a pauc las idèas avançan. un debat se debanarà a l'Ostal de la region Miègjorn Pirenèus lo 28 de mai a Tolosa sus la plaça de l'occitan a la television. Mas pauc a pauc tanben òm ve mal cossí reglar la question sense pensar un canal autonòm tot en occitan. Lo canal de servici public France 3 sembla pas poder (o voler) anar al delà d'una preséncia testimoniala de la lenga. Lo debat es donc plan dins lo camp dels politics e ara, amb las declaracions sus una television bretona privada, tanben dins lo camp dels operators privats.

los comentaris de totes los rencontres del Mondial tanben en breton. Com aquel canal, al qual se cal abonar, fa ja de comentaris en quinze lengas europèas, Eurosport a decidit de formar pel Mondial un grop de comentators bretons.

Es un ancian jogaire de fotbòl professional e proche de Diwan, las escolas de lenga bretona, que gavidarà la còlha de comentators bretons.

Al conselh regional de Bretanha Jean-Yves Cozan lo vice president ara encargat de l'identitat regionala, diguèt clarament lo ser de las eleccions que se voliá aucupar en prioritat de la lenga bretona.

Jean-Yves Cozan definís "la lenga e lo bilingüisme coma lo pan quotidian" çò que vòl dire qu'una politica per promòver, la lenga es naturala. Al centre donc, se tròba logicament la creacion considerada com "prioritària" d'una television bretona capabla de prendre en compte las realitats lingüística, culturala, economica e sociala de la Bretanha.

Pel vice-president de la region, la demarcha per la creacion d'una television començarà per un contacte amb lo servici public, France 3. Mas se lo contacte dona pas satisfaccion òm poirà pensar una formula diferenta, en partent d'iniciativas privadas.

"Ego nominor Leò"

Jaume Figueras i Trull

A quò vos agrada de legir de romans d'espias? Alara, qu'esprovaretz de plaser en legir "Ego nominor Leò", que i entendretz a polsar l'Istòria de son dedins, e que vos menarà de Bordèu en Argeria e fins Israèl e lo desèrt.

Un "divertimento" que fa partida d'un brave escabòt d'obratges qu'ensajan d'alandar tematicament la ficcion literària en òc per tocar un public mai nombros, en tot dintrar de genres tals coma lo roman policièr, l'erotica, la sciéncia-ficcion, eca., tot atal coma se vege d'aquela passa en çò nòstre.

Per çò qu'es de l'autor, Cristian Rapin, nascut en 1931 pas luènh de París, es plan conoçut per d'òbras coma "Lo Libre" (1973) o sas "Nòvas agenesas" (1986) e sustot per son bèl "Diccionari Francés-Occitan". Tanben, Cristian Rapin es diplomate de lenga vietnamita e a fait de professor d'espanhòl en Agen.

Mas per tornar al nòstre afar: "Ego nominor Leò" se

passa pendent l'estiu de l'an 1956. En tela de fons: las primièras bombas en Argeria, las negociacions secretas que Tel-Aviv va nosar ambe l'Elisèa, lo malaise d'una joventut occitana qu'es en trantalh entre doas fidelitats, eca.

Cristian Ferrières, un jove brigadièr qu'es en servici comandat e que ven de recebre un quasèrn titolat en latin -un pauc ufanosament...- "Aquò's ieu que m'apèli Leò". Aquò son de remembres e d'aforismes d'un amic sieu que sabrem pas s'es viu encara o non... Lo tot es qu'aquel Leò, redde estacat al sionisme apuèi aver dintrat un "quibotz" en Terra Promesa, es vengut "un combatent dins l'ombra" del "Shin Bèth" (branca dels servicis secrets israelians), del temps que son amic Cristian èra acantonat en Argeria.

E lo jorn va venir de li

demandar, al nom de lor anciana amiat, de cercar de letras al prèp d'una poderosa familha de "pès-negres" amistosats amb Israèl Beèr, conselhièr militar al "Moshad" sospeitat d'èstre un agent doble, e comença una longa-longa seguida d'enquistas pro dangierosas...

Atal, tot remandant de temps en quora lo legeire sus aqueles papièrs, lo narrador i va entrellaçar lo fial de son prètzfait e mai de sas amors: Brigida, Anna, Sholamit...

L'Istòria, del dedins

D'un autre costat, es en profitant d'aquela escasença quasiment documental de qualques episodis que mai d'una personalitat istorica va dintrar lo raconte, coma Bèn Goriòn, Francés Fortan -aquell que fondèt en 1958 lo Partit Nacionalista Occitan-

e mai Andreu Nin, lo gabi-daire del P.O.U.M. raubat puèi tuat per d'agents stalinians en 1937...

Mas cossí ne vira que lo roman va far un retomb tal en rèire, entrò a la Guèrra d'Espanha? Aquò n'es a l'encausa una curiosa mission, quand Cristian Ferrières es cargat de prene tòca amb un vièlh anarquista catalan qu'es en exil en Agen, l'Eusèbi Garrigós i Cadell, que i va fisar sas experiéncias sul front de Teruel e Albacete e sos encontres malurosos ambe lo comissari politic "José Gregorio" -aquò sentís un pauquet Hemingway e mai Orwell...- çò que rend aqueles capítols tras que interessants...

E, bèl darrièr, nos cal parlar de la lenga. Son aquí de remarcar un sens fin de biaisses de dire e de locucions, car l'autor, un lexico-

graf de tria, s'es avodat a far un "occitan referencial" sople e ric, a costat de plan maites que i son a portar pèira... La sola lectura d'aquel roman mancarà pas de vos ajudar a enriquesir vòstra expression...

Enfin: "Ego nominor Leò", un libre que sabretz pas tastar a glopet e que vos emportarà tre la primièra pagina, sortiguèt en 1996 coma no extra-ordinari de "lo Gai Saber", la renovelada revista bailejada pel Felip Carbona, president de l'Institut d'Estudis Occitans.

Col·labora l'Arxiu Occità de la UAB

Institut d'Estudis
Medievals.
Edifici B.
08193 Bellaterra (Barcelona)
Telèfon 93 581 11 44
E-mail
arxiuoccita@blues.uab.es

miralhem-mos

“Tostemp i auie pan, vin e ua padenada de truhes”

Montse Moran

Rebrebar era joenessa e es causes que se hègen alavetz amplís de lampits es uelhs de Carmeta. Sonque entrar en minjador m'advertís qu'aquera ei era casa pairau des de Berrugat e namente un a un es germans deth sòn òme qu'an gessut d'aquera casa. È era sensacion qu'ei ua hemna de memòria e m'ac demòstre ath long dera nòsta conversa. A hillhs, arrehilhs e bisarrehilhs, mès sò segura que sap quin dia an neishut toti, pr'amor qu'en quaussevolh moment remèrque er an —o eth dia s'ei eth cas— en qué a passat bèth succès que me compde.

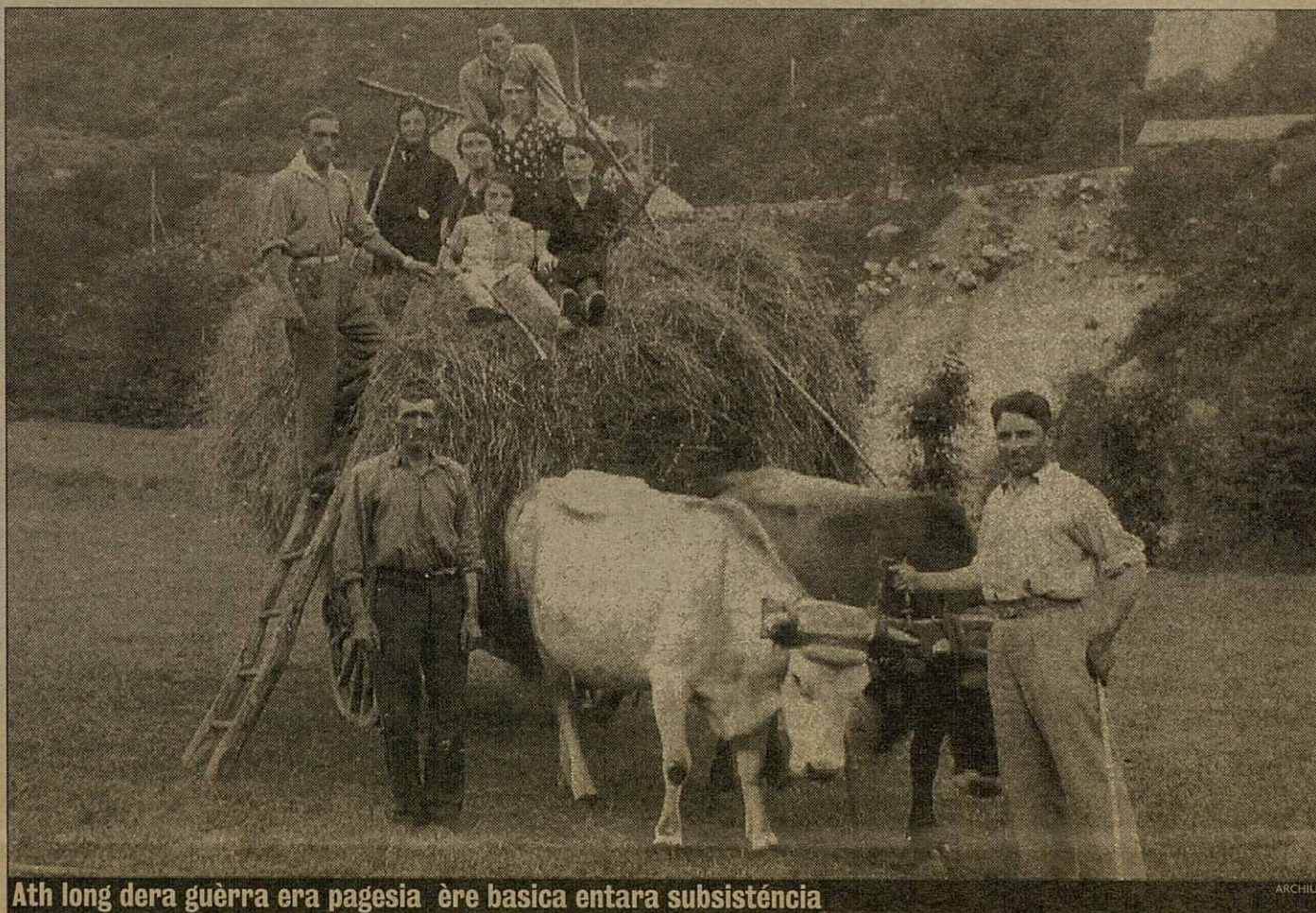
“I a tantes causes a rebrebar...” e, tot ath còp, s'amplís era boca damb ua rialha ben sonora. Li ven tath cap eth viatge tà Barcelona, hè quauqui mes, entà gèsser en TV3. Sigueren trigadi, era e eth sòn òme, entà participar en programa “Som i serem” e parlar aquíu coma poblants “un shinhau grani” de Bossòst. “Non me i poguí estar! Eth presentador non me'n demanaue e jo volia condar coma baishàuem era lenha deth bòsc. E abantes d'acabar, l'ac condè!”. E ara mos ac explique a nosati.

Pujauen damb eth parelh de bòs entath bòsc a on s'auie hèr era subasta e, dempús de caminar dues o tres ores segontes eth lòc, auien de cargar era joata damb es socs que junhien

Ère de besonh portà-los ben herradi : “S'un dia eth bò anaue descauç ar aute ère ben coish”

damb cadies qu'estacauen damb un andorton e que calie baishar entath camin. Aquíu, cars de quate arròdes —e mès endauant camions— les portarien entath ressèc d'Ereño en Les o entà França.

Aqeri bòs òc que patien. Ère de besonh portà-les ben herradi: se un dia anaue descauç, ar aute ère ben coish. En passeg i auie ua caseta de husta a on eth mestierau les caucaue

Ath long dera guèrra era pagesia ère basica entara subsistència

coma calie, damb eth herrat de cinc claus, especiau entad aguestes bèsties que plaçaue en “cordon” deth pè

damb un clau naut. Aguest auie d'èster ben metut entà qu'es bòs non siguesen coishi. E non ère prètzhèt facil, pr'amor qu'auien de penjar eth bò entà que non se botgèsse e dempús de plaçar

era pauta der animau sus un banquet de husta, tachar eth hèr en sòn lòc.

Non ère facila era vida alavetz. Non auien ajuda des mashines e des productes deserbants d'ara. “Mos calie lheur entàs cinc deth maitin, a despìet qu'auesses badinat peth ser damb es companhs”. I auie plantèrs grani de milhòc e de truhes. Calie greishar eth porcèth e çò que sobraue l'ac dauen tàs garies e es conilhs. Non ei coma ara, que

toti compram pienso. Dilhèu per aquerò era gent abantes non auie es malauties d'ara.

Rebrebem es sues minjades, dempús dera guèrra. Ena Val i auie misèria, mès ad arrés li mancaue era sièta en taula. S'auien prats, logauen ara gent entà poder hèr dus socs mès e les pagauen damb un paèr de truhes o de mongetes. En semiauven totes es que podien recuèlher. Ère eth minjar diari. Tostemps i auie pan, vin e ua padenada de truhes. En iuèrn, damb un shinhau de sòrt, s'acompanhauen damb lard o tripa, mès ena tardor ère sason magra e generaument sonque acompanhauen mongetes.

Jaime e Carmeta mos parlen de coma dalhauen es prats pendants —perqué toti s'auien de profiter— e èren grivelhats per tauassi tan grani, que Carmeta ditz en tot arrir qu'es varius le vien de tantes picades qu'a agut enes cames.

Era escolà non ère obligatòria e hègen mès falta es mans en camp o damb eth bestiar. S'auies sòrt, anaues entà estudi de noveme a abriu. A

compdar des 6 o 7 ans començauen a acostumà-te as vaques, prumèr coma un jòc, entà dà-te responsabilitats de mès granet. E es hemnes coma es òmes, qu'era faena de casa se higie ara deth camp e mès s'er òme guanhaue eth jornau dehòra de casa.

Subsistència

Encara qu'ena Val era pagesia a estat basica entara subsistència, sustot en temps de guèrra e de postguèrra, en Bossòst i a agut fòrça trabalhs qu'en sòn temps afectèren era economia deth parçan e fomentèren ua immigracion importanta qu'a deishat enes sòns descendents es poblants actuaus dera Val d'Aran.

E Jaime, des der aute costat dera taula, mos conde qu'abantes deth torisme i auie es mines, era “turbina” deth Molin Vielh, era arribada des centraus electricques... mès de tot açò en parlaram en d'auit “Miralhem-mos”.

Vidres Viola

Avda. Maladeta, 19 25530- VIELHA
Tel. y Fax: 973 640289

ACRISTALAMIENTOS - PERSIANAS
MANUFACTURAS DE VIDRIO
FABRICACIÓN VIDRIO CÁMARA
CARPINTERÍA DE ALUMINIO
MAMPARAS DE BAÑO

PIDA PRESUPUESTO SIN COMPROMISO
VISÍTENOS EN NUESTRA TIENDA DE VIELHA

TALLERES

SALPA, S.L.

CHAPA Y PINTURA

Tel. - Fax: (973) 64 25 93
Zona Industrial Mijaran, nave 4
25530 VIELHA - Lleida

Aran & Arte, s.l.

Rètols lluminosos
Senyalització d'obres
Retulació de vehicles
Creacions de neó
Disseny de logotips
Adhesius

Ctra. de Gausac (Edifici Val d'Aran)
25530 VIELHA (Lleida) Tel. i Fax: 973-64 28 41

Servicio de:

• COMIDAS CASERAS
• BANQUETES • APERITIVOS
• MERIENDAS • PIC-NICS...

Ctra. Gausac, Edif. Mater, Bloq. 1, Local 2
Tel. 973 64 17 03
25538 GAUSAC - Val d'Aran